

Herinneringen aan De

1922. De eerste zwart-wit films werden voorzien van geluid. De koelkast werd uitgevonden, en de radar. Wie is geboren in die tijd, heeft ongelooflijk veel zien veranderen. Dat geldt ook voor mevrouw Spitse-Freriks: geboren in 1922 en behorend tot de eerste revalidanten van De Hoogstraat. Hoe was dat toen, in de jaren 50 van de vorige eeuw?

Ze doet de deur van haar appartement zelf open. Haar vitaliteit valt direct op. Terwijl mevrouw Spitse thee inschenkt, kijk ik om me heen. Ze woont prachtig: op het balkon staan de bloemen er kleurig bij en zorgen de vele vogels voor een gezellige drukte.

Na de Tweede Wereldoorlog werkte mevrouw Spitse als leerling-verpleegkundige in de psychiatrie, bij de Willem Arntsz Hoeve in Den Dolder. Helaas kon ze daar niet blijven werken: na jaren van klachten door een hernia en scoliose - en af en toe weken plat liggen - moest ze worden geopereerd. Scoliose is een aandoening van de rug, waardoor bochten in de wervelkolom ontstaan. Tijdens de operatie werd de rug van mevrouw Spitse recht- en vastgezet, en daarna moest ze revalideren. Vanuit haar ouderlijk huis in Arnhem kwam ze daarvoor in juni 1955 terecht in De Hoogstraat. Het revalidatiecentrum was nog maar net 1,5 jaar in bedrijf.

Ze herinnert het zich nog goed: De Hoogstraat was gevestigd in Leersum, in het oude landhuis van voormalig minister-president Colijn. Met de mooie eikenhouten trappen in het hoofdgebouw. En het was er zo rustig en zo mooi, daar in de bossen bij Leersum. Heel veel revalidanten waren er in de allereerste jaren nog niet. Later zou het in De Hoogstraat juist overvol worden, maar toen was mevrouw Spitse er alweer weg.

Foto's

Op de bank bladeren we samen door het jubileumboek dat destijds ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van De Hoogstraat is uitgebracht. Ze herkent dokter Klapwijk, die samen met Mies Bouwman op de foto staat: in 1962 nam hij het initiatief voor de beroemde inzamelingsactie *Open Het Dorp*. Daarvoor was Klapwijk werkzaam als revalidatiearts in De Hoogstraat. 'Van hem kreeg je altijd aandacht', herinnert mevrouw Spitse zich nog goed. Om enigszins verbolgen te vervolgen: 'Zijn collega, Van de Kamp heette hij, keek alleen naar je om

als hij je kon gaan opereren!' Nou was dat ook wel zijn werk als orthopedisch chirurg; tot 1982 werden er bij De Hoogstraat nog operaties uitgevoerd. 'O, en kijk, daar heb je Audrey Hepburn.' In 1959 bracht de beroemde Nederlands-Britse actrice een bezoek aan De Hoogstraat. 'Haar zag ik vroeger in Arnhem nog wel eens bij de bushalte staan. Ze was toen bezig om balletdanseres te worden. En dat' - ze wijst een andere foto aan - 'zou wel eens Henkie kunnen zijn... Ik hielp hem altijd met eten, want dat ging hem met zijn handen niet meer goed af.'

Echtgenoot

Een jaar lang was mevrouw Spitse opgenomen bij De Hoogstraat. Ze moest voorzichtig herstellen van haar lange, zware rugoperatie en alle bewegingen weer opnieuw leren. Zoals zitten, staan en buigen. Tussentijds naar huis gaan was er in die tijd niet bij, en door de krappe bezoeken van tweemaal per week een uur

Foto: Ben Henniger

Hoogstraat

zag ze haar familie weinig. Gelukkig bleef ze niet alleen. Jan Spitse, die later haar echtgenoot zou worden, had grote pech tijdens een voetbalwedstrijd van de Zwolsche Boys: hij liep een dubbele beenbreuk op en door allerlei complicaties moest uiteindelijk zijn onderbeen geamputeerd worden. Ook hij werd naar De Hoogstraat verwezen. Hij kwam binnen, zag haar en besloot direct dat zij zijn vrouw zou worden. In de praktijk duurde dat nog wel even. In die tijd ging dat allemaal héél voorzichtig en bovendien was mevrouw Spitse toen erg verlegen. Zelf verbleef ze in een bijgebouw, terwijl hij in het hoofgebouw woonde. Tijdens de arbeidstherapie zagen ze elkaar. Hij moest er een tafeltje maken van hout, om te leren staan op zijn kunstbeen. Hij hielp haar door stipjes te knippen voor op de twee lakleren hertjes die zij aan het maken was. Zo ontstond langzaam toenadering. 'Nadat we allebei weg waren uit De Hoogstraat, zijn we op 17 april 1957 getrouwd.' Na een lang en gelukkig huwelijk is mijnheer Spitse in 2004 overleden. Zowel

het tafeltje als de hertjes heeft mevrouw Spitse altijd bewaard.

Vroeger

Om ervoor te zorgen dat de wervelkolom van haar rug zo recht mogelijk zou blijven, kreeg mevrouw Spitse een korset aangemeten. Dat korset is nog steeds belangrijk voor haar: het moet perfect zitten, zonder zou ze als ze valt een dwarslaesie kunnen oplopen. Daarom is mevrouw Spitse nog regelmatig bij De Hoogstraat terug geweest voor controle. Ik vraag haar of zij in de loop der jaren veel heeft zien veranderen. Omdat ze niet meer heeft gerevalideerd, kan ze de revalidatie toen en nu niet vergelijken. Maar een grote verandering vindt ze wel de verhuizing naar Utrecht. Voor haar had dat niet gehoeven. 'Bij de ingang is het nu toch wel erg krap, het is er niet prettig als je op een taxi moet wachten. In Leersum was het allemaal veel rustiger en ruimer.' Over de artsen is ze goed te spreken: 'Ik heb er veel meegemaakt en allemaal waren zij even beleefd en betrokken, dat is in al die jaren niet veranderd. Hetzelfde geldt voor de medewerkers. Mijn man en ik hebben dat altijd zeer gewaardeerd.' Over de veranderingen in de maatschappij in zijn algemeenheid wil mevrouw Spitse ook nog wat kwijt: 'Vroeger hielpen mensen elkaar veel meer dan nu. En er was veel meer ruimte voor spontaniteit. Bijvoorbeeld op 31 augustus, toen in de dertiger jaren Koninginnedag werd gevierd, werden straten probleemloos door de bewoners zélf afgezet en ingericht om te feesten. Tegenwoordig zijn daar allemaal vergunningen voor nodig. Wat een gedoe!'

Verhalen

Mevrouw Spitse kan veel verhalen vertellen, bijvoorbeeld over de Tweede Wereldoorlog die ze natuurlijk heel bewust heeft meegemaakt. Ze was 17 toen de bezetters ons land binnenvielen. Na afloop van het interview praten we daar nog even over na. Ze zag de piloten zitten in hun vliegtuigen tijdens de slag om Arnhem, zó laag kwamen ze over vliegen. Na het bombardement vond ze haar ouderlijk huis terug, volledig verwoest en de stenen nog warm. Het is duidelijk: mevrouw Spitse heeft inderdaad heel veel meegemaakt. En gelukkig ook heel veel mooie dingen. Ze is het levende bewijs dat het leven ondanks - of dankzij - een revalidatiebehandeling een héél positieve wending kan krijgen!

RONALD BEUKER

Een filmpje over 65 jaar De Hoogstraat staat op het Hoogstraat-YouTube-kanaal.

